

Lahden kaupunki, Sivistyslautakunta, 08.10.2024

DigiOne-hankkeen muuttaminen ja toimitussopimuksen hyväksyminen

7346/00.05.02.01/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Opetus- ja kasvatusjohtaja Virve Jämsén, p. 044 716 1328

Päätös

Esittelijä

Opetus- ja kasvatusjohtaja Jämsén Virve

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää

a) hyväksyä liitteen mukaisen sopimuksen nimeltään DigiOne-hankkeen muuttaminen sekä ICT-kehitystyön Toimitussopimus ja valtuuttaa tietohallintojohtajan allekirjoittamaan sopimus sekä tekemään sopimukseen teknisiä ja vähämerkityksellisiä muutoksia,

b) todeta, että päätöskohta a) on ehdollinen siten, että päätöskohdan täytäntöönpano edellyttää, että kaikki jäljellä olevat edelläkävijäkunnat ovat tehneet vastaavan sisältöiset päätökset.

Perusteluosa / aiempi käsittely

DigiOne-yhteistyösopimuksen taustaa

Sivistyslautakunta on 15.12.2020 § 130 päättänyt hyväksyä DigiOne-yhteistyösopimuksen. Yhteistyösopimuksella Kuntien Tiera Oy (jäljempänä Tiera) sekä Vantaa, Espoo, Oulu, Tampere, Turku, Jyväskylä ja Lahti sopivat DigiOnen toteuttamisesta yhteistyössä (yhteistyösopimuksen kaikki kuntaosapuolet jäljempänä edelläkävijäkunnat).

DigiOne-hankkeessa toteutetaan oppimisen ja koulutuksen järjestelmiä yhteen kokoava valtakunnallinen digitaalinen alusta, jossa on koottuna käyttäjäystävällisesti kaikki opettajan, oppijan, rehtorin, huoltajien ja hallinnon käyttämät tiedot, järjestelmät ja palvelut. Alustan tavoitteena on kasvaa opetusalan valtakunnalliseksi digitaaliseksi ekosysteemiksi, johon myös muut opetuksen järjestäjät ja alan toimijat voivat liittyä. DigiOne kattaa palvelut perusopetukseen ja lukiokoulutukseen. Myöhemmin on mahdollista päättää varhaiskasvatuksen ja ammatillisen koulutuksen palveluiden integroimisesta ja/tai kehittämisestä DigiOneen. Tämä kuitenkin edellyttää erillistä rahoitusta ja kehittämispanosta.

Aiemmin tehty Yhteistyösopimus jakautuu hankevaiheeseen sekä jatkokehitys- ja ylläpitovaiheeseen. Hankevaiheessa Edelläkävijäkuntien ja Tieran on tarkoitus kehittää DigiOne ekosysteemiä ja palvelualustaa yhdessä ekosysteemiin kuuluvien palveluiden tuottajien kanssa siten, että jatkossa ratkaisu on käytössä useissa eri kunnissa ja että muut kunnat osaltaan osallistuvat DigiOnen jatkokehittämisen kustannuksiin. Jatkokehitys- ja ylläpitovaiheeseen siirryttäessä DigiOne luovutetaan Tieran hallinnoitavaksi vaiheittain ja sitä kehitetään tarkoituksena saattaa ekosysteemi mahdollisimman laajasti käytettäväksi.

Vantaan kaupunki toimii hankkeen isäntäkuntana, joten Vantaan kaupungin tehtävänä on hankevaiheen aikana hoitaa ohjausryhmän ja

muiden hankkeen aikaisen hallintamallin elinten linjausten täytäntöönpano siten, että hanke toteutetaan sopimuksen, hankesuunnitelman ja rahoitusehtojen mukaisesti. Vantaan kaupungin isäntäkuntana täytäntöönpanemista linjauksista aiheutuneet kustannukset maksetaan hankkeelle varatuista rahoista. Edelläkävijäkunnat viimekädessä vastaavat hankkeessa aiheutuvista kustannuksesta pakollisten liittymismaksujensa mukaisessa suhteessa. Vantaa järjestää hankeorganisaation käytännön toiminnan, hankkeen maksujen suorittamisen ja vastaa rahaliikenteestä. Hankevaiheessa rahaliikenne Edelläkävijäkuntien, Tieran ja Vantaan kaupungin välillä tapahtuu siten, että Edelläkävijäkunnat ml. Vantaan kaupunki maksavat Tieralle liittymismaksuja ja Tiera maksaa Vantaan kaupungille edelläkävijäpalautusta.

Edelläkävijäkunnat ovat alun perin yhteistyösopimuksella sitoutuneet rahoittamaan hanketta liittymismaksuilla yhteensä n. 5,4 M€:lla. Jyväskylän ja Lahden liittyminen yhteistyösopimukseen lisäsi liittymismaksujen yhteismäärää 1,2 M€:lla yhteensä 6,7 M€:on, josta Lahden osuus on 477 000 euroa. Business Finland Oy on aiemmin myöntänyt DigiOnelle 5,4 M€ tuen ja Kuntaliitto 0,25 M€ tuen. Edelläkävijäkuntien rahoituksen ja tukien kanssa hankkeen kokonaisbudjetti oli vuonna 2020 yhteensä 12 M€.

Sivistyslautakunta hyväksyi 13.12.2022 DigiOne-yhteistyösopimuksen muutossopimuksen, jossa sovittiin muun muassa hankkeen lisärahoituksesta yhteensä 2,2 M€:lla (Lahden osuus 154 000 €) ja hankkeen jatkumisesta vuodelle 2024. Tällöin Kuntaliiton ja Business Finlandin avustukset huomioiden hankkeen kokonaisbudjetti oli 14,5 M€.

Kaupunginhallitus päätti 6.11.2023 §375 Lahden osallistumisesta DigiOne-edelläkävijäkuntien yhteiseen Business Finlandille osoitettuun

hankehakemukseen ja hankkeeseen (kustannusarvio 2 570 000 euroa, josta Business Finland Oy rahoittaa puolet ja Lahden omarahoitusosuus on 90 900 euroa).

Sivistyslautakunta päätti muutetusta yhteistyösopimuksesta 12.12.2023 §111. Yhteistyösopimuksen muutossopimuksessa sovittiin hankkeen lisärahoittamisesta enintään yhteensä 11 823 621 eurolla (Lahden osuus 827 653 euroa) ja hankkeen jatkamisesta vuodelle 2025 sekä mahdollisesti tätä pidempään siten, että hanke päättyy, kun lukio-opetuksen toiminnallisuudet sisältävä versio on luovutettu Tieralle ja hanke on ajettu alas. Hankkeen kokonaisbudjetti on nyt noin 20,4 M€ (ei sisällä Business Finlandin ja Kuntaliiton rahoitusta), josta Lahden osuus on 1 488 000 €.

Lisäksi sopimuksessa sovittiin, että yksittäisellä kunnalla on mahdollisuus keskeyttää DigiOne-hanke omalta osaltaan keväällä 2024. Tällöin kunnan on keskeyttäessään omalta osaltaan hankkeen maksettava osuutensa hankkeen kustannuksista, jotka ovat kertyneet tarkastuspisteeseen mennessä, osuutensa mahdollisista hankkeen alasajokustannuksista, yhteisten palvelujen palvelumaksut vuoden 2029 loppuun asti sekä muut mahdolliset poisjäämisestä hankkeelle aiheutuvat kustannukset.

Espoo ja Tampere ovat poistuneet hankkeesta touko-kesäkuussa 2024. Espoon ja Tampereen poistuminen hankkeesta käynnisti sopimuksen mukaisen neuvottelumenettelyn. Tällä hetkellä käynnissä ovat neuvottelut Espoon ja Tampereen kanssa siitä, mitä kyseiset kunnat ovat velvollisia suorittamaan hankkeesta poistumisensa johdosta samoin kuin kyseisille kunnille kuuluvista immateriaalioikeuksista.

Lahden sivistyslautakunta on 11.6.2024 antanut opetus- ja kasvatusjohtajalle DigiOne-ohjausryhmän jäsenenä menettelyohjееksi

etsiä neuvotteluratkaisua DigiOne-hankkeen jatkamiseksi siten, että hankkeen kustannukset Lahden osalta eivät ylitä sivistyslautakunnan 12.12.2023 §111 hyväksymässä Digione-yhteistyösopimuksessa sovitusta.

Vantaa, Oulu, Tampere, Turku ja Lahti ja Jyväskylä (nämä viisi kuntaa jäljempänä **Jäljellä olevat edelläkävijäkunnat**) ovat kesän ja alkusyksyn aikana käyneet Tieran kanssa neuvotteluja hankkeen jatkosta.

Neuvotteluissa on saavutettu neuvottelutulos sopimuksesta, jolla sovitaan yhteistyösopimuksen muuttamisesta ja jolla valtuutetaan Tiera ottamaan kokonaisvastuu DigiOnen ICT-kehitystyöstä sekä toteuttamaan DigiOne-hankeessa määritelty perusopetuksen versio 2.0, 2.1 sekä lukion versio 3.0 ja hankkeessa toteutettava viimeinen versio 3.1. Sopimus on nimetty seuraavasti: "DigiOne-hankkeen muuttaminen sekä ICT-kehitystyön Toimitussopimus" (jäljempänä **Toimitussopimus**).

Toimitussopimuksen keskeinen sisältö

Toimitussopimuksen ydinsisältö on seuraava

- Tiera ottaa vastatakseen ICT-kehitystyöstä ja sitoutuu tekemään jäljellä olevan DigiOne ICT-kehitystyön (versioissa 2.0, 2.1, 3.0 ja 3.1) edelläkävijäkunnille laskennallisella budjetilla kiinteähintaisesti 8,4 M€, josta vähennetään hankkeen muihin tehtäviin varattu 390k€.
- Viimeisen luovutettavan version 3.1 kehitystyön tulee aikataulun mukaan olla valmis 30.11.2025 ja kuntien hyväksyntätestauksen tulee olla suoritettu vuoden 2025 viimeisen kvartaalin aikana.
- Päätöksentekovalta ICT-kehitystyöstä sekä ICT-kehitystyön budjetin käytöstä ja käytön määrittelystä siirtyy hankkeen ohjausryhmältä Tieralle ja suuri osa merkittävistä päätöksistä hankkeessa edellyttää jatkossa Tieran hyväksyntää. ICT-kehitystä toteutetaan kuntien määrittämien asiakasvaatimusten mukaisesti.

- DigiOne-hankkeen osalta jäljellä olevien edelläkävijäkuntien maksuveloitteiden enimmäismäärä ei muutu. Lahden jäljellä oleva maksusitoumus 1.9.2024 jälkeen muodostuvista kustannuksista on noin 466 000 euroa (ei sisällä käyttöönottoprojektia tai palvelumaksuja).
- Espoon ja Tampereen poistumisen aiheuttama rahoitusvaje katetaan Tieran panoksella, joka on enimmillään 3,367 Me. Tieran panos toteutetaan siten, että Tiera antaa alennusta omasta ja alihankkijoidensa työstä. Tiera kattaa Espoon aiheuttaman rahoitusvajeen suuruisen investoinnin omassa budjetissaan (rahoituskuluineen) tulevista uusien kuntien liittymismaksuista ja Tampereen aiheuttaman rahoitusvajeen omassa budjetissaan (rahoituskuluineen) korottamalla Omien palvelujen jatkuvan palvelun oppijakohtaista maksua 2 €/ oppija/ vuosi, kuitenkin enimmillään kunnes Tampereen aiheuttama rahoitusvaje on katettu. Tieran panoksen kattamiseksi myös pidennetään Jäljellä olevien edelläkävijäkuntien sitoutumisaikaa DigiOne palvelun käyttämiseen kahdella (2) vuodella aina vuoteen 2031 asti.
- Jäljellä olevien edelläkävijäkuntien hankkeeseen laittamaa panosta sovitaan korvattavaksi siten, että Tampereen poistumisen aiheuttaman rahoitusvajeen kattamisen jälkeen, edellä selostettua 2 €/ oppija/ vuosi palvelumaksun korotusta jatketaan muiden kuin Edelläkävijäkuntien osalta, kunnes korotuksella on katettu Jäljellä olevan edelläkävijäkunnan maksama liittymismaksu ja muut erikseen sovitut hankkeen lisärahoituserät ja Uuden asiakkaan maksaman liittymismaksun ero per oppija. Korotus on asiakaskohtainen ja määräaikainen.
- Tiera saa vapaan oikeuden määrittää uusien asiakkaiden liittymismaksun määrän ja käyttötavan.

- Jäljellä olevat edelläkävijäkunnat sitoutuvat ostamaan Tieralta käyttöönottoprojektin ja tekemään Tieran kanssa kuntakohtaisen käyttöönottoprojektisopimuksen. Käyttöönoton kustannuksiin on varauduttu tietohallinnon hallinnoimissa ICT-investointimäärärahoissa.
- Vantaa kaupunki säilyy hankkeen isäntäkuntana, mikä tarkoittaa, että Vantaa Isäntäkuntana tekee jatkossakin hankkeen oikeustoimet oikeudellisesti omissa nimissään, mutta oikeustoimesta aiheutuneet kustannukset maksetaan hankkeelle varatuista varoista.
- Hankkeen keskeyttämistä koskevia määräyksiä muutetaan siten, että hanke voidaan peruskoulun pilottikäytön mahdollistavan version 2.0 tuotantokäytön aloittamisen jälkeen keskeyttää ainoastaan, jos
 - o Peruskoulun laajan tuotantokäytön mahdollistavan version 2.1 ICT-kehitystä ei saada valmiiksi hankkeen jäljellä olevalla rahoituksella (kuntien rahoitus ja Tieran panos) ja virheiden korjaamiseen käytettävissä olevilla varoilla.
 - o Versiota 2.1 ei saada tuotantokäyttövalmiiksi 30.11.2025 mennessä
- Tilanteessa, jossa version 2.0 tai 2.1 luovutuksen ja tuotantokäytön aloittamisen jälkeen havaitaan, että käytettävissä olevat varat tai aika eivät riitä lukion toiminnallisuudet sisältävän version 3.0 ja version 3.1 saattamiseen valmiiksi, hanketta supistetaan.
- Toimitussopimus on voimassa 28.2.2026 asti hallitun siirtymän varmistamiseksi.

Muut keskeiset muutokset tällä hetkellä voimassa olevaan yhteistyösopimukseen muutossopimuksineen ovat seuraavat:

- ICT-kehitystyön virhevastuun osalta sovitaan, että
 - o toiminnallisen määrittelyn tai asiakasvaatimusten korjaukseen ja siitä johtuviin töihin käytetään ensisijaisesti liittymismaksuista virheenkorjaukselle varattua osuutta (200 t€) ja toissijaisesti alkuperäisessä yhteistyösopimuksessa sovittua virheenkorjausrahaa (2 M€) Jäljellä olevien edelläkävijäkuntien (Jyväskylä, Lahti, Oulu, Turku, Vantaa) osuuksien verran.
 - o Toimittajan tekemässä teknisessä hyväksymistestauksessa (tai aiemmin) havaitun virheen korjaamiseen käytetään virheenkorjauksille varattua työmäärää.
 - o Edelläkävijäkuntien toiminnallisessa hyväksymistestauksessa havaitseman virheen korjaamiseen käytetään ensisijaisesti liittymismaksuista virheenkorjaukselle varattua osuutta (200 t€) ja toissijaisesti alkuperäisessä yhteistyösopimuksessa sovittua virheenkorjausrahaa (2 M€) siten, että Tiera ottaa vastatakseen Tampereen ja Espoon osuudet (korkeintaan 780 t€)
 - o Hyväksymistestauksen jälkeen havaitun virheen korjaamiseen käytetään alkuperäisessä yhteistyösopimuksessa sovittua virheenkorjausrahaa (2 M€) siten, että Tiera ottaa vastatakseen Tampereen ja Espoon osuudet (korkeintaan 780 t€)
- ICT-kehitystyön osalta vahingonkorvausvastuuta on rajoitettu siten, että vahingonkorvausvastuun enimmäismäärä on Tilaajalle ja Toimittajalle viisisataa tuhatta euroa (500 000 €).
- Jäljellä olevat edelläkävijäkunnat ottavat vastatakseen Espoon ja Tampereen omarahoitusosuudesta koskien Business Finlandin

- 3.11.2023 myöntämää avustusta (enintään 1.287.000 euroa ja omarahoitusosuus 50 %:ia) DigiOne ekosysteemin palveluiden laajentamiseen. Jäljellä olevat edelläkävijäkunnat sopivat, että mahdollisessa takaisinperintätilanteessa kukin kunta vastaa takaisinperittävistä määristä jäljellä olevien Edelläkävijäkuntien perusopetuksen ja lukion vuoden 2020 oppijamäärän mukaisessa suhteessa. DigiOne-ekosysteemin palveluiden laajentaminen -hanke on huomioitu DigiOne-hankkeen kokonaisbudjeteissa eikä omarahoitusosuuden muutos edellytä kunnilta lisärahoitusta.
- Immateriaalioikeuksia muutetaan Tieran osalta siten, että Tiera saa myös hankkeen keskeytystilanteessa hankkeessa toteutettuihin lopputuloksiin rajoittamattomat rinnakkaiset omistus- ja immateriaalioikeudet. Mikäli koko DigiOne-ratkaisu Hankkeen mukaisessa laajuudessa on luovutettu Tieralle, myös DigiOne-brändin oikeudet jäävät Tieralle.
 - Jäljellä olevien edelläkävijäkuntien immateriaalioikeuksia rajoitetaan keskeytystilanteessa siten, että jäljellä olevalla edelläkävijäkunnalla on oikeus hyödyntää oikeuksia ainoastaan omassa toiminnassaan, oman kuntansa alueella (yksityiset oppilaitokset) ja jäljellä olevien edelläkävijäkuntien välisessä yhteistyössä. Edelläkävijäkunnalla ei ole oikeutta hyödyntää eikä luovuttaa DigiOnea muuhun kaupalliseen toimintaan eikä julkaista lähdekoodia.
 - Jäljellä olevien edelläkävijäkuntien oikeuksia muutetaan siten, että mikäli Tiera asetetaan hankkeen tai määräaikaisen palvelusopimuskauden aikana konkurssiin, saavat Jäljellä olevat edelläkävijäkunnat hankkeen toteuttamassa laajuudessa lopputuloksiin rajoittamattomat rinnakkaiset omistus- ja

immateriaalioikeudet sisältäen muokkaus- ja edelleenluovutusoikeuden.

Hankkeessa tehdyt toimenpiteet

DigiOnen kehitystyön valmius on tällä hetkellä arviolta 75 % ja pilottikoulujen käyttöönoton valmius on arviolta 80 %. Ensimmäisten palveluiden hyväksyntätestaukset ovat alkamassa syksyllä. Hankkeessa on tehty kuluvan vuoden aikana erittäin merkittävä määrä korjaavia toimenpiteitä, joiden avulla on vähennetty riskejä, parannettu hankehallintaa ja lisätty läpinäkyvyyttä. Korjaavien toimenpiteiden onnistumista ja teknistä perustaa on arvioitu kesän ja alkusyksyn aikana myös useiden ulkoisten arvioijien toimesta.

Kesä-elokuussa toteutettiin arkkitehtuurin katselmointi, jossa arvioitiin teknistä rakennetta, arkkitehtuuria ja valittuja teknologioita. Katselmuksen perusteella todettiin, että DigiOnen perustana on moderni mikropalveluarkkitehtuuri ja käytössä on nykyaikaiset standardeihin pohjautuvat rajapinnat. Valitut teknologiat ja ratkaisut ovat moderneja ja skaalautuvia. Aiemmin todettuja teknisiä dokumentointipuutoksia on saatu nyt merkittävästi vähennettyä, eikä se estä etenemistä tuotantoon. Katselmoinnissa esille tulleet kehitystarpeet on osin jo korjattu ja loput voidaan korjata osana kehitystyötä. Syyskuussa toteutetun ensimmäisen suorituskykytestauksen mukaan suorituskyky on hyvä ja tulokset olivat positiivisia.

Elokuussa toteutettiin arviointi korjaavien toimenpiteiden osalta. Arvioinnissa keskityttiin kahteen teemaan: 1. Arkkitehtuuri ja ratkaisu 2. Hankehallinta ja yhteistyö. Ulkoisen arvion mukaan suunta on selkeästi oikea ja korjaustoimet on otettu vakavasti. Arkkitehtuuriin liittyvää niin

sanottua teknistä korjausvelkaa on vähennetty merkittävästi. Hankkeessa tehdyt korjaavat toimenpiteet arkkitehtuurin ja ratkaisuun liittyen ovat olleet laajoja ja annettujen suositusten mukaisia siltä osin, kun niitä pystyttiin tämän arvioinnin yhteydessä validoimaan. Niillä on ollut parantava vaikutus hankkeen onnistumisen edellytyksiin. Hankkeessa tehdyt korjaavat toimenpiteet hankehallintaan ja yhteistyöhön ovat olleet laajoja ja aiemmin annettujen suositusten mukaisia siltä osin, kun niitä pystyttiin tämän arvioinnin yhteydessä validoimaan. Hankkeen hallinta ja toiminta on selkeästi tehostunut ja aikatauluarviot ovat luotettavammalla pohjalla kuin aikaisemmin.

Uuden sopimuksen myötä Tiera on sitoutunut ottamaan kokonaisvastuun DigiOnen ICT-kehityksestä ja käyttöönotoista. Uuden sopimuksen myötä Tiera varmistaa, että palvelu saadaan kehitettyä sovitussa aikataulussa ja budjetissa. Sopimusten myötä turvataan jo tehdyt DigiOne-investoinnit sekä vähennetään kuntien taloudellisia ja toiminnallisia riskejä. Uuden toimitussopimuksen myötä ei kuitenkaan muuteta sitä, että Vantaan kaupunki toimii Hankkeen isäntäkuntana.

DigiOnen kehitystyössä on ollut mukana satoja pedagogian ammattilaisia. Keväällä toteutettujen pilotointien perusteella valtaosa käyttäjistä koki palveluiden olevan helppokäyttöisiä, hyödyllisiä ja helposti opittavia. Jos DigiOne-hanke ei toteutuisi, alkuperäinen kunnilla oleva tarve olisi edelleen voimassa. Nykyiset järjestelmät eivät vastaa opetuksen ja opetukseen liittyvän hallinnon tarpeita.

Vaihtoehto hankkeen jatkamiselle

Jos Toimitussopimusta ei saataisi solmittua, hanke jouduttaisiin keskeyttämään. Koko hankkeen keskeytyessä keskeytyshetkeen mennessä

syntyneet hankkeen kustannukset jaettaisiin Edelläkävijäkuntien kesken Edelläkävijäkuntien pakollisten liittymismaksujen suhteessa. Hankkeen keskeyttämisestä aiheutuisi Edelläkävijäkunnille merkittäviä kustannuksia ilman, että hankkeessa tehtyä kehitystyötä voitaisiin ainakaan täysimääräisesti hyödyntää.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Vantaan kaupunki, kehittämisjohtaja Sari Alm, tietohallintojohtaja Marko Monni, Talouspalvelut